

بزرگمهر حکیم

از ویرای ادب و تاریخ

تألیف: زهرا دژی

www.ketab.ir

سرشناسه	: دژی، زهرا، ۱۳۴۰ -
عنوان و نام پدیدآور	: بزرگمهر حکیم از ورای ادب و تاریخ / تألیف زهرا دژی.
مشخصات نشر	: تهران: زوار، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری	: ۱۹۷ ص.
شابک	: 978-964-401-436-9
وضعیت فهرست‌نویسی	: فیبا
یادداشت	: واژه‌نامه
موضوع	: بزرگمهر
موضوع	: وزیران - ایران
موضوع	: ایران - تاریخ - ساسانیان، ۲۲۶ - ۶۵۱ م.
رده‌بندی کنگره	: ۱۳۸۹ د ۴ ۴۷۹ ب / ۴۱۶ DSR
رده‌بندی دیوپی	: ۹۵۵/۰۳
شماره کتابشناسی ملی	: ۲۲۵۳۵۱۲

انتشارات زوار

-
- بزرگمهر حکیم از ورای ادب و تاریخ □
 - تألیف / دکتر زهرا دژی □
 - حروفچینی و آماده‌سازی چاپ / شرکت قلم □
 - نوبت چاپ / اوّل - زمستان ۱۳۹۰ □
 - چاپ / میری □
 - شمارگان / ۳۰۰ نسخه □
 - شابک / ۹ - ۴۳۶ - ۴۰۱ - ۹۶۴ - ۹۷۸ □
-

- تهران: خیابان انقلاب: خیابان دوازدهم فروردین: نیش شهیدنظری: پلاک ۲۷۸ □
- تلفن: ۰۳-۲۵۰۴۶۶۶-۶۶۴۸۳۴۲۳-۶۶۴۸۳۴۲۴ نمابر: ۶۶۴۸۳۴۲۴ □

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
هفت	پیشگفتار
۱	سرآغاز
۵	زرمهر یا برزمهر در تاریخ
۱۵	بزرگمهر در تاریخ
۳۱	از برزویه چه می‌دانیم
۳۷	نتیجه‌گیری از مباحث پیشین
۵۵	کریستن سن در این باره چه می‌گوید؟
۶۵	پایان حیات حکیم
۷۱	بزرگمهر، شطرنج، نرد
۸۵	حکمت و تعالیم اخلاقی در ایران باستان
۱۰۱	ظفرنامه (خردنامه) و اختیارات کتاب بزرجمهر در جاویدان خرد
۱۳۷	بزرگمهر و ادب پارسی
۱۶۹	پی‌نوشت
۱۸۵	منابع

پیشگفتار

سپاس بی‌کران پروردگاری را سزد که جامه‌ی خردورزی و معرفت را شایسته‌ی قامت انسانی قرار داد و درود بی‌حد برگزیده‌ی پیامبران که هدف از بعثت‌ش را کمالات اخلاقی قرار داد.

در بررسی حاضر آن‌چه در چشم‌انداز اولیه به‌عنوان یک ایرانی توجه‌ام را بیشتر جلب می‌کرد سخنان و حکم بزرگمهر بود که در لابه‌لای متون ادب پارسی جلوه‌گری می‌کرد و مرا به نوشیدن قطره‌قطره‌ی این جویبار آرام و همیشه روان حکمت و دانایی که سرچشمه‌اش در ایران باستان بوده است و شاخه‌هایش در پهنه‌ی روزگاران جاری، تحریض می‌کرد، ولی با بررسی اندکی این پرسش مطرح شد که اساساً «بزرگمهر کیست؟!» و این سخن که «بزرگمهر شخص مرموز و موهوم و افسانه‌ای است» بر عمق جانم نیش می‌زد، پس مهمتر از جمع‌آوری سخنان آن مهر پرفروز زدودن غبار روزگاران از چهره‌ی این اسطوره‌ی دانایی و فرزادگی بود. به همین روی از یک‌سو کتب تاریخی مورد توجه بوده است و از سوی دیگر کتب ادبی. کار عمده در این بررسی از یک‌سو اثبات شخصیت تاریخی این حکیم فرزانه است که گروهی از محققین از جمله کریستن سن با شک و تردید بدان نگرسته‌اند و از سوی دیگر به جمع‌آوری آثار و اقوال و حکم این شخصیت تاریخی پرداخته شده است و در عین حال پیشاپیش رهاورد تمامی محققینی را که در این زمینه سعی ورزیده‌اند (فردیناند یوستی، نولدکه، آرتور کریستن سن، ملک‌الشعراى بهار و ...) پاس می‌دارم چه اگر سر رشته‌های شک و ابهام و حتی یقین آنان نبود بی‌یقین این تحقیق بسی اتر باقی می‌ماند.